

ВСТУП

Міжнародні відносини наприкінці ХХ – початку ХХІ століття характеризуються системним динамізмом. США фактично залишились єдиною наддержавою світу. Переформатування взаємовідносин глобального рівня спричинило відповідні структурно-функціональні трансформації регіональних безпекових систем.

Регіональна безпека має спільні риси з безпекою глобальною. Разом із тим регіональна безпека відрізняється різноманітністю форм проявів, які враховують особливості конкретних регіонів сучасного світу, конфігурації балансу сил у них, їх історичні культурні, релігійні традиції тощо. Процес підтримання регіональної безпеки можуть забезпечувати як спеціально створені організації, зокрема Організація з питань безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), так і об'єднання більш універсального характеру – Організація американських держав (ОАД), Організація африканської єдності (ОАЄ).

Питання щодо структурної перебудови регіональних безпекових механізмів є одним із тих, що визначає порядок денний міжнародних взаємовідносин в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Політико-географічний простір АТР є надзвичайно різноманітним за політичними, економічними, соціальними, демографічними, цивілізаційними складовими його учасників. Ключовими стратегічними державами даного регіону є США, РФ, КНР, Японія, що засвідчує глобальну геополітичну значимість як характеру взаємовідносин між основними акторами, так і принципів формування регіональних інституцій безпеки.

Фундаментальні опори конструкції системи міжнародних відносин Азійсько-Тихоокеанського регіону періоду «холодної війни» не були однозначно прив'язані до біполярної схеми стратегічної протидії між Сходом та Заходом, хоча вона й суттєвим чином детермінувала розвиток ситуації в АТР, особливо в його північно-східній частині. Основу регіональної системи безпеки склали двосторонні (США – Японія, США – Південна Корея, СРСР – КНДР, СРСР – Монголія), а не багатосторонні (НАТО – ОВД) військово-політичні інститути. Починаючи з 50-х рр. ХХ ст. в АТР була побудована система біполярного протистояння двох військово-політичних блоків, очолюваних США та СРСР. Радянський Союз мав договір з КНР (Договір 1950 року), а США – з Японією, Австралією і Новою Зеландією (система договорів безпеки, укладених у 1951 році), з Філіппінами (Договір про взаємну безпеку 1953 року). Крім цього, Сполучені Штати Америки були